

---

## האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

בין שמרנות ומהפכה מודרנית: מבוא להיסטוריה של הפאשיזם -  
45246

תאריך עדכון אחרון 21-02-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודים רומאניים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): מר ויקטור טרנטו

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: [victor.taranto@mail.huji.ac.il](mailto:victor.taranto@mail.huji.ac.il)

שעות קבלה של רכז הקורס: על בסיס תיאום מראש

תאור כללי של הקורס:

“מהפכה” זאת רעיון שבדרך כלל מקשרים עם פוליטיקה של השמאל. הקורס הזה יתמקד בעלייה של הגות ועשייה מהפכניות בימין הפוליטי בין סוף המאה 19 לבין אמצע המאה 20, ובנוסף נתייחס לכמה פרשנויות היסטוריוגרפיות לשילוב הזה בין מהפכה ושמרנות. נקודת המבט של הקורס יהיה רחב ופן-אירופאי, בניסיון להבין גם המקורות הרעיוניים ותרבותיות של פשיזם, וגם התמסדותם במפלגות ומשטרים. החלק הראשון של הקורס יוקצה למקרה בוחן אחד: פשיזם איטלקי בין 1915-1945. בחלק השני נלמד על מקרי בוחן נוספים שלעיתים קרובות נקראים “פשיסטים”: תנועת הסינדיקליזם הלאומני בצרפת טרום מלחמת העולם הראשונה, התנועה-משטר הנאצי בגרמניה, תנועות ומשטרים בספרד ורומניה בין המלחמות, ותנועות אירופאיות בימין הקיצוני אחרי מלחמת העולם השנייה.

הנושא של הקורס וגם כן הפרשנויות עליו ענייניים לזמננו באופן מובהק. יחד עם זאת, הקורס ישריש עוגן במקרים היסטוריים ומקורות ראשוניים היסטוריים, עם העדפה למקרה של איטליה מפני שבהוא המקרה שהטביע את המושג “פשיזם” וגם כן נשאר נקודת היחס המשתמע כשחושבים על הנושא כיום. דרך היכרות עם ההיסטוריה הזאת נוכל לפרום את המציאות המורכבת ועשירה שעומדת מאחורי המושג. דרך השוואות עם מקרים נוספים, נוכל להבין גם את הצורך בקטגוריה כללית “פשיזם” יחד עם הצורך שהמושג הזה יהיה גם מעודן וגם גמיש.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

תלמידים אמורים לרכוש הבנה בסיסית על ההיסטוריה של פשיזם איטלקי וגם היכולת להשתמש בכלים רעיוניים על מנת להשוות את המקרה הזה עם עוד מקרים היסטוריים.

דרישות נוכחות (%):

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא – היסטוריה של פשיזם ופרשנויותיה
2. מלחמת העולם הראשונה והמפנה של מוסוליני – בין מיתוס והתגייסות המונית
3. הקמת המפלגה הפשיסטית והמצעד לרומא – אלימות פוליטית כערך מוסרי
4. הקמת המשטר הדיקטטורי ותפקיד המפלגה בדרך לטוטליטריזם
5. אידאולוגיה ככלי במשטר טוטליטרי

6. מאיטליה יוצא פשיזם לעולם - שנת 1933 כצומת דרכים
7. הקמת האימפריה הפשיסטית, הברית עם גרמניה נאצית, ותפקידם של גזענות ואנטישמיות
8. הקטסטרופה בסוף -מלחמת העולם השנייה, מרד פמיני, הרפובליקה של סלו, והשוואה
9. דוגמה השוואתית ראשונה - צרפת בתקופה של דרייפוס - פשיזם לפני פשיזם?
10. דוגמה השוואתית שנייה - גרמניה נאצית - פשיזם גרמני או משהו אחר?
- 11- דוגמה השוואתית שלישית - ספרד וברומניה והמתח בין משטרים דיקטטורים ומפלגות פילו פשיסטיות
12. דוגמה השוואתית רביעית -תנועות בימין הקיצוני באירופה בשנות החמישים ושישים -פשיזם ללא משטר?
13. סיכום ודיון על שאלת הפשיזם הנוכחי

#### חומר חובה לקריאה:

כל תלמיד יצטרך לקרוא שני ספרים במהלך הקורס. הראשון הוא או מבוא קצר מאד להיסטוריה של פשיזם ע"י קווין פסמור, פורסם בעברית, או הפשיזם הנצחי מעת אומברטו אקו, ועדיף שהתלמיד יקרא אותו לפני תחילת הקורס. הספר השני ניתן לבחירה של התלמיד, בתיאום עם המרצה, ויכול להיות כתוב או בעברית, אנגלית, איטלקית או צרפתית. בנוסף, נקרא לפני כל שיעור מקור ראשון וקטע קצר ממאמר או ספר קשור לנושא של השיעור.

#### חומר לקריאה נוספת:

עדיף שתלמידים יתאמו עם המרצה מפני שהחומר הרלוונטי עצום וקיים בהרבה שפות. להלן רק כמה אופציות שאפשר למצוא בספריית הר הצופים:

ישי לנדא, שורשי הפשיזם האירופי. 2015.  
האנטומיה של פשיזם - רוברט פקסטון 2009  
יסודות הפשיזם - זאב שטרנהל 1992

*The sacralization of politics in fascist Italy, Emilio Gentile, 1996*  
*La grande italia: the myth of the nation in the twentieth century , 2009*  
*Modernism and Fascism, by Roger Griffin, 2007*  
*The nature of Fascism, by Roger Griffin, 1991*  
*Interpretations of Fascism, by Renzo de Felice, 1977*  
*The Fascist Revolution: Toward a general theory of fascism, edited by George Mosse*  
*Universal Fascism: the theory and practice of the fascist international, 1928-1936,*  
*by Michael Ledeen 1972*

#### מרכיבי הציון הסופי :

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 50 %  
השתתפות פעילה / עבודת צוות 10 %  
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות  
40 %

---

מידע נוסף / הערות: